

הלכות ימי בין המצרים ותיקון חצות

על הפסוק באיכה (ג א) : ”כָּל רִדְפֶיָהּ הֵשִׁיגוּהָ בֵּין הַמְצָרִים”, דרשו חז"ל: אלו הימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב, שבהם נכנסו האויבים לירושלים עיר הקודש ופרעו פרעות בישראל, עד שביום שבעה באב נכנסו לבית המקדש להרוס ולהשחית בו, ובתשעה באב העלו את בית המקדש באש.
ולכן נהגו ישראל כמה מנהגי צער אבלות בימים אלו כדלהלן. (קמק).
כתב מרן השלחן ערוך (סימן א ס"ג): ”ראוי לכל ירא שמים שיחא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש”, ויצטער ויבכה על חורבן בית מקדשנו ותפארתנו, שעדיין לא נבנה באשמותינו אנו.
ורבנו האר"י ז"ל תיקן לצורך זה סדר ״תיקון חצות״ [תיקון רחל ותיקון לאה], ובו פרקי תהלים מסוימים (לאומרם בכל לילה אחר חצות, כמובא במסדירום.
וכל שכן שיש להשתדל בזה בלילות של בין המצרים, לומר בהם תיקון חצות בבכיה של ממש.
תלמידי חכמים שתורתם אומנותם, יאמרו ״תיקון חצות״, ואין בזה ביטול תורה.
(ה"ע ח"א עמוד מח)
זמן אמירת תיקון חצות
מחצות הלילה עד עמוד השחר.
ואם לא אמר עד עמוד השחר, יאמר תיקון לאה בלבד עד הנץ החמה.

נכון לשבת על הרצפה סמוך לפתח בשעת אמירת ״תיקון רחל״.
ויאמר את התיקון ככוונה בקול נהי ובכי על חורבן בית המקדש, ועל הריגת הצדיקים, ועל צערם של ישראל הסובלים בגלות המרה הזו.
וטוב לחלוץ את הנעללים קודם אמירת ״תיקון רחל״.
(ה"ב א יא)

רשאי לשבת על הרצפה ממש, ואינו מוכרח לתת שטיח או בד.
ומה שכתבו המקובלים לתת בגד להפסיק בינו לקרקע, זה דוקא כשיושב על קרקע עולם עפר, אבל כשיושב על קרקע המרוצפת באבנים או נסרים, אין צריך, שאין רוח רעה שורה אלא על קרקע עולם.

גם הנשים טוב שתאמרנה ״תיקון חצות״, ותצטערנה ותבכינה על חורבן בית מקדשנו ותפארתנו, שעדיין לא נבנה באשמותינו אנו.
(ה"ע ח"א עמוד מח)

גדולה מעלת אמירת תיקון חצות, יותר מהתפילה בץ החמה, ויותר מאמירת סליחות בחודש אלול.
על כן ההולך לישון בחודש אלול אחר חצות לילה, ואינו יכול לומר גם סליחות וגם תיקון חצות, עדיף שיאמר תיקון חצות.
(ה"ב א ו)

כתב הגאון רבי יוסף חיים (שו"ת רב פעלים חלק א אורח חיים סימן א): גם אם אינו אומר תיקון חצות כהלכתו בבכיה וצער וכוונה כאשר יסד רבינו האר"י ז"ל, ומוציא הדברים מפיו כשליבו מלא מחשבות וטרוד בעניינים אחרים, אל יבטל מהי ״תיקון חצות״.
רק יתאמץ בשלמות הכוונה ונקיט זכות החשבה, והי' יהיה בעזרו.
ע"כ.

בכל יום שאין אומרים בו וידוי, אין אומרים בו תיקון רחל אלא תיקון לאה בלבד.
על כן, בחצות לילה של ראש חודש אב, יאמרו תיקון לאה בלבד.
וכשאומרים תיקון לאה, אין צריך לשבת על הרצפה ולחלוץ נעליים.
(ה"ב א יא)

ב"מ ״בין המצרים״ נהגו בחצות היום לשבת על הארץ ולומר ״תיקון רחל״ בבכיה, כפי שכתב רבנו האר"י ז"ל: מנהג טוב וכשר מאוד לכל בעל נפש, בכל ימי בין המצרים אחר חצות היום, לבכות ולהתאבל על חורבן בית המקדש.
כי אחר חצות היום הוא התעוררות הדינים, אשר לסיבה זו נשרף בית המקדש אחר חצות היום.
וכל שכן בלילות של בין המצרים, שצריך לומר תיקון חצות בבכיה של ממש.
ע"כ.
וזמן אמירתם מחצות היום ועד שקיעת החמה.
ומנהג חשוב זה הוזכר בדברי הגאונים הרמ"ז, עקרי הדי"ט, נגיד ומצוה, הגאון החיד"א, מגן אברהם, אליה רבה, הגר"ח פלאגי, זכור לבארהם, תורת חיים סופר, כף החיים ועוד.
(קמח)

בהיות שביום שאין אומרים בו וידוי, אין אומרים תיקון רחל כני"ל, על כן בערבי שבתות שבבין המצרים, ובערב ראש חודש אב וכל שכן בראש חודש עצמו, אין אומרים תיקון רחל בחצות היום.
והוא הדין לבעלי שמחה [נתן וכלה, ושלווה בעלי ביקת, אבי הבן, הסנדק והמוהל, ואב שפודה את בנו הגבור והכהן], שכיון שיום טוב שלהם הוא ואין אומרים בו וידוי, לא יאמרו תיקון רחל באותו יום.
(קכט)

נוהגים להימנע מלבלוש בגד חדש ומלאכול פרי חדש בימי בין המצרים, כי היאך יאמרו ״שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה״, כשהוא זמן פורענות וימי צרה ותוכחה לעם ישראל.
ואולם בשבתות שבינתיים, מברכים ״שהחיינו״ על פרי חדש או על בגד חדש.
ובפרט שנהגה מהפרי ומבכיים מצות עונג שבת שהיא מהתורה, ולא יבטל המצוה עבור זה.
וכן עשה מעשה רבנו חיים ויטאל תלמיד רבנו האר"י ז"ל לברך בשבת.
(קכט)
שכן ולקח פרי חדש וברך עליו ברכת הנהנין, ופתאום נזכר שהוא פרי חדש, יברך עליו ״שהחיינו״ ויטעם מנוח, כדי שלא תהיה ברכתו לבטלה.
(קלח)
פרי חדש שלא ימצא לקנותו לאחר תשעה באב או שיתקלקל ויפסד טעמו, רשאי לברך עליו שהחינו אפילו בחול, ואפילו לאחר ראש חודש אב.
(קלו, קלז)

מפני שחולה אפילו מעט, רשאי לאכול פרי חדש ולברך ״שהחיינו״.
מפני שהפירות פותחים את תאבונו לאכול דברים הטובים לבריאותו.
וכל שכן מעוברת שהתאוותה לפרי חדש, שתברך עליו ״שהחינו״ ותאכל.
(קלח)
ביום תשעה באב עצמו, אין אומרים תיקון רחל בחצות היום, כיוון שבבוקרו של יום כשב רבו והתאבלו בקניות ובקראת מגילת איכה כמה שעות.
ועוד שאחר חצות אבחנו בוטחים בחסדי ה' יתברך ורחמינו להתנחם, שאיז נולד המשיח, ויש לחזק הדבר ולקבוע בלבנו ציפייה לגאולה.
(קכט)

על כל אדם להזהר בימי בין המצרים שלא ללכת יחידי חוץ לעיר, מתחילת שעה רביעית מהבוקר [בערך 10: 9 בבוקר] עד סוף שעה תשיעית [בערך 4: 30

האחר הצהריים], מפני שיש מזיקים ששולטים בזמנים אלו.
וכן יזהר שלא ללכת בין החמה לשעות אלו.
וטוב להזהר בכל זה כבר מראש חודש תמוז.
(סימן תקנא

ס"ח.
קכו, קכז)

המוזיק ששולט בשעות הני"ל, נקרא: ״קטב מרירי״.
ומי הוא זה ואיזה הוא? אמרו במדרש תהילים על הפסוק (צא ו): ”מִדְבַּר בְּאֶפְלַי יִהְיֶה מִקְטָב יִשְׂרָאֵל צִהְרִים”, אמר רבי יוסי: קטב מרירי, כולו עשוי קליפות קליפות, שערות שערות, עניינים עניינים, ובעין אחת הוא רואה, ועינו בתוך לבו.
ואינו שולט לא בצל ולא בחמה, אלא בין החמה לצל, ומתגלגל ככדור, ושולט מארבע שעות ועד תשע שעות, ושולט משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב.
ע"ש.
(ועיין עוד במדרש איכה רבתי א טז)

כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פי"ב ה"ב): תלמידים העושים מעשים שאינם הגונים, יטה אותם המלמד, אך לא מכת אויב ולא מכת אכזרי, לפיכך לא יכה אותם בשוטים ולא במקלות אלא ברצועה קטנה.
ע"כ.
מכל מקום בשעות הני"ל (מ-9: 10 בבוקר עד 16: 30] שבבין המצרים, יזהרו המלמדים שלא להכות את התלמיד, הוא גם כן מכה אותו, והמכה יכולה להזיק לילד, על אף שהמכה היתה קטנה מאוד.
וכן ההוריו לא יכו את ילדיהם כלל ועיקר בזמנים אלו.

אמרו במדרש (איכה רבתי): מעשה ברבי אבהו שהיה יושב ומלמד תלמידים בבית הכנסת בקיסרין, ופתאום ראה אדם אחד שהרים מקל עץ כדי להכות את בנו, והיה מזיק אחד שעומד מאחוריו ומרים את ידו להכות את הבן במוט של ברזל שבידו, עמד רבי אבהו ועזק על אדום אדם, האם אתה רוצה להרוג את בנך? ענה לו, וכל במקל של עץ שבידי אפשר להרוג? אמר לו, אני רואה שעומד מזיק מאחורך, ומרים ידו להכות במוט של ברזל, וממתין שאתה תכנו במקל של עץ, והוא יכנו במוט של ברזל וימות.
(קכו)

יש להקפיד שלא לשמוע שירים המלווים בכלי נגינה בימים אלו,

הלכות עולם פ' דברים: ומותר להשמיע בימי בין המצרים שירות ותשבחות להשם יתברך המלווים בכלי נגינה, בשמחה של מצוה, כגון בסעודת ברית מילה, או בסעודת נתן וכלה בתוך שבעת ימי חופתם.
וכן בסעודת בר מצוה הנערכת ביום הגיעו למצוות.
(אבל אם מקדימים או מאחרים במספר ימים את סעודת הבר מצוה, ראוי להחמיר שלא להשמיע כלל נגינה בסעודה זו בימי בין המצרים.)
וכן מותר להשמיע כלי נגינה בסעודת פדיון הבן, או בסעודת סיום מסכת.
אבל בסעודה שעושים בלילה שלפני המילה, אין להתיר להשמיע כלי נגינה, כי אם שירה בפה.
והאשכנזים נוהגים להחמיר שלא להשמיע כלל נגינה בכל סעודת מצוה הנערכת בימי בין המצרים.
ובעיקר הדבר אם מותר לשמוע נגינה הלדיו, או טיפ נראה שהמקלים בזה בשאר ימות השנה יש להם על מה שדמיוכו.
אולם בימי בין המצרים, או בימי ספירת העומר עד ליום ל"ד לעומר, יש להימנע מלשמוע שירות ותשבחות מלווים בכלי נגינה, אפילו דרך הרדיו, או דרך רשם קול.

ומכל מקום שירה בפה דרך הודאה להשם יתברך, בלי כלי נגינה, מותרת אף בימי בין המצרים ובימי הספירה.
ומכל שכן שמורת להשמיע נעימה בתפלה, או בשעה שעוסק בדברי תורה.

תיקודים אסורים בימים אלו, אפילו בלא כלי נגינה.
(קמט)

תפוצת

מנהג בני אשכנז שלא להסתפר ולא להתגלח משבעה עשר בתמוז עד יום עשירי באב. ומכל מקום אם חל ברית מילה או פדיון הבן בימים אלו, מותר לבעלי השמחה [המוהל, הסנדק, אבי הבן והכהן הפודח] להסתפר ולהתגלח, אבל בשבוע שחל בו תשעה באב, אין להתיר אף לבעלי השמחה.
(קנח, ריח. ת"ה קנז)

בנות אשכנז - מותר להן להסתפר בימים אלו.
(פנים מאירות, עקרי הדי"ט, אגרות משה, הגרש"ז אורבך. קטג)

קטנים - מותר לבני אשכנז לספר את ילדיהם הקטנים שלא הגיעו לגיל חינוך, עד שבוע שחל בו תשעה באב.
(חיי אדם. רכו)

בני ספרד - נוהגים להסתפר ולהתגלח עד שבוע שחל בו תשעה באב, כמפורש בתלמוד (מסכת תענית כ"ג, ברמב"ם [הלכות תעניות פי"ה ה"ו]), ובשלחן ערוך (סימן תקנא ס"ג).
ובני ספרד הלומדים בישיבות של בני אשכנז, רשאים להסתפר ולהתגלח, ואין בזה איסור משום ״לא תעשו אגודות אגודות״.
כי מפורסם בכל תפוצות ישראל שיש מנהגים שונים בין הספרדים לאשכנזים, וכל עדה ויעדת שכל המנהגים יסודם בברי קודש, ואלו ואלו דברי אלוהים חיים.
כמו שבזמן חז"ל נחלקו בית שמאי ובית הלל, וכל אחד היה מורה לפי דעתו, ולא היה חשש בזה, כיון שהיתה מחלוקתם ידועה ומפורסמת לכל ישראל.
וכן פסק הגרש"ז אורבך.
(קנח)

מנהג בני אשכנז שלא לשאת אשה בימי בין המצרים, אבל מנהג בני ספרד לשאת אשה עד סוף חודש תמוז, כדעת מרן השלחן ערוך שקבלנו הוראותיו, ואין צריך להימנע מזה כלל ועיקר, ובפרט בדור הזה שרבו המכשלות, שבודאי יפה שעה אחת קודם, וכבר אמרו חז"ל (מסכת אבות פי"ב מ"א): ״היו מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה״.
ובמקום צורך, יש להקל גם לבני אשכנז.
ופשוט שאשכנזי רשאי להשתתף בשמחת נישואין של בני ספרד בימים אלו.
ומכל מקום מראש חודש אב עד תשעה באב, גם בני ספרד לא יערכו חתונות, כי לא סימן טוב לערוך נישואין בימים אלו, שמשנכנס אב מעמטים בשמחה.
(קמ, קנג)
בלשלת השבתות יש ימי בין המצרים, תקנו חז"ל להפטיר: ״שלשה דפורענותא״, דהיינו שלש הפטרות העוסקות בענייני פורענות.
ואלו הן [ראשי תיבות דש"ח]: **ד**ברי ירמיהו **ב**ין קלקיהו **ר** (רמיה א) **ש**מעו דבר ה"י (ירמיה א ד), ״חזון ישעיהו בן אמוץ״ (ישעיה א).
ראש חודש אב שחל בשבת - מוציאים שני ספרי תורה, בספר הראשון קוראים שבעה בפרשת השבוע.
ובספר השני קורא המפטיר ״וביום השבת... ובראשי חדשיכם...״ ולא מפטיר ״השמים כסאיי״ בכלל שבת וראש חודש, אלא מפטיר ״שמעו דבר ה"י״ שהיא מהפטרות הני"ל.
ובסיוגה קוראים פסוק ראשון ואחרון מהפטרת ״השמים כסאיי״, כדי להזכיר לציבור שהיום ראש חודש.
(בית יוסף ושלחן ערוך סימן תכה ס"א.
ועיין סוכה נד סע"ב.
תכא)

[חלק מהספר ארבע תעניות בהלכה ובאגדה]

סיפורים מחזקים- בין המצרים

אנו נמצאים ב-בין המצרים וצריך להתחזק מלצער ולפגוע ביהודי ,להלן סיפור על נסיון להביא את המשיח וכן סיפורים לא לפגוע ולצער את יצירי הבורא

סיפור מופלא ונורא של ניסיון ״להביא את המשיח״

בהפצרת תפילות ותחנונים עם כוונות נוראות וצירופי שמות הקודש וייחודים עלאי"ם על ידי שלושה תרששי ומצוקי ארץ, המקבלים האלקיים הצדיקים הקדושים: מרן הרש"שי הקדוש זיעי"א, מרן החיד"א זיעי"א והמקבל האלקי רבי חיים די לה רוזה זיעי"א, והעונש הנורא שקיבלו עליהם מן השמים על שניסו ״לדחק את הקץ״: בשנת תקי"ג הייתה נראית ירושלים עיר הקודש כירושלים של מעלה.
גדושה הייתה בגדולי תורה וקדושי עליון הבקאים בכל מכוני התורה ובאדירי חכמת הקבלה אשר כל רו לא אניס להו.
הציפיה וההשתוקקות באותה שנה לביאת המשיח והגאולה גברו והלכו.
באותה שנה ניכר היה הפרש"שי הקדוש נמצא שערט נפש גדולה ונכל הזדמנות דיבר בהתרגשות עצומה כי שנה זו היא שנת התגלות משיח צדקנו.
״תקי"ג - 513 בגימטריא ״השחר״ - 513 המרמז על שחר הגאולה, וכן ״ונבנתה״ בגימטריא - 513 - עיר על תלה״.
בתחילה ניגש הרש"שי הקדוש לפעולה עצומה ונוראה ובחר י"ב גדולי תורה מחכמי ומקובלי הישיבה, ״ישיבת המקבלים״ שלו, שהם היו גדולי תלמידי המובחרים ביותר: הגה"ק רבי יום טוב - המהרי"ש אלגאזי זיעי"א, מרן רבנו חיים יוסף דוד אזולאי - החיד"א זיעי"א, המקבל האלקי רבי חיים די לה רוזה זיעי"א, הגה"ק רבי יצחק מצחי"א זיעי"א, הגה"ק רבי אברהם סגנויטי זיעי"א ועוד גדולי עולם וצדיקי אמת, כשהם חותמים על ״כתב התקשרות״ והוא כתב התחייבות של ״אחדות מוחלטת - קשר של אהבת אמת וערבות הדדית״ בין רבם הגדול הרש"שי לבנים.

כל אחד ואחד מ״יב תלמידי אלו נבחר על ידי הרש"ש הקדוש בקפידה רבה כיוון שהם צריכים להיות כנגד י"ב שבטי ישראל.
זאת כדי שפעולתם ותפילתם תעלה ותישמע בשמי שמים ובכך יכשירו ויזכו את כל כללות עם ישראל - על י"ב שבטיו - שיהיו מוכנים וראויים לגאולה השלמה ולביאת משיח צדקנו.

לאחר מכן בחר הרש"שי פעם שניה מבני תבורה קדושה זו שבני תלמידיו הבכירים ביותר: מרן החיד"א זיעי"א והמקבל האלקי רבי חיים די לה רוזה זיעי"א, והכניסם בסוד העניינים מכבשונו של עולם ומסר להם סדרה של צומות ותעניות, טבילות במקווה טהרה, כוונות וצירופי שמות הקודש וייחודים נוראיים.
שלושתם החלו בהיטהרות והזדככות מיוחדת לקראת המעשה הגדול להביא את המשיח.
באותה שנה לפתע מזג האוויר החורפי הקדים לבוא והיה סוער ומשונה ביותר, הקור היה עז מאוד, יותר מהרגיל בכל שנה והעובי של שכבת השלג בירושלים לא נמדד בסנטימטרים אלא התנשא לגובה של מטרים שלמים.
אותה שנה הייתה משופעת בשיטפונות של גשמים ובכמויות אדירות של סופות שלגים שירדו בתדירות גבוהה וכיסו את ירושלים ואת ההרים הסמוכים לה גבוהה רב.
והנה במשך כמה שבועות היו שלושתם שרויים בסדרות של תעניות של שלושה ימים רצופים ובכל לילה היו יוצאים שלושתם לבאר חצות, באמצע הלילה, אל ההרם הקפואים מחוץ לחומות ירושלים וורוכים שם בערמות השלג ״גלגולי שלג עם כוונת״, ואחר כך טובלים אותם טבילות עם ייחודים קדושים במקווה טהרה, כשהם מרבים בשבועות אלו בכל מיני סיגופים, פרישות, היטהרות והזדככות כדי לזכך את הגוף וגשמיותו.

ליל ד' בשבט באותה שנה קבע להיות הלילה הגדול והגורלי שבו מלך בדעתם בהחלטה נחושה להכריח את השכינה הקדושה להוציא את מנך המשיח מהחילו העליון ולהביאו ביד חזקה לגאול את עם ישראל ואת העולם כולו.

באותו לילה נפלה אימה וחרדה גדולה על ירושלים, כשלתפע החל להישמע קול רעש גדול של רעמים משונים וברקים חזקים במיוחד, כשבחוץ השתוללה היםות שלגים נוראה ונדמה היה כי איתני השטע עומדים להחריב את העולם ולהכריעו.
והנה באישון לילה האפלה יצאו שלשת הצדיקים - הרש"שי, החיד"א ורבי חיים די לה רוזה - אל הקור הנורא והקפוא, ועלו יחדיו בהיחבא אל עליית הגג של ישיבת ״בית אל״.
בתחילה שעה ארוכה הרהרו בתשובה, שמא יש בידם איזה שמץ של חטא דק מן חזק, וטיהרו וזיככו את לבם בזל שמץ וסג של מידה רעה, חס ושלום.
ואז החלו להרעיש ארץ ומלאה בהעות ובככיות נוראות כשהם ממצריים בכל כוחם לתפילות, בקשות ותחיתות להביא לסייומה של גלות חשוכה זו ושיתגלה עתה משיח בן דוד.
פני השלושה להטו באש של מעלה, כשמקיף אותם אור עליון מהכוונות והייחודים העילאיים

כשכל גופם הכחוש והמיסר מרעיד מסלודין מהדבקות העצומה והנוראה.

והנה לאחר כל זה עברו לשלב המעשי והתחילו הוגים בפייהם השבועות לכל מלאכי עליון ושמות קודש הידועים להם וכך העפילו לפסגות גבוהות והתעלו לדרגה נשגבה של התפשטות הגשמיות ורק פסע היה בינם לבין כלות הנפש ממש אל שורשה כשנשמתם ששורה לגופם בקשר דק מאוד ועוד רגע תפרח לה

למעלה מרוב ערבות הדבקות בנועם הזיו העליון של נצח נצחים.

והנה לפתע נשמע קול אדיר וחזק של בת-קול מן השמים שמכריזה ואומרת להם : ״בני חביבי, רב לכם! הרפו מתפילתכם ובקשתכם! מדוע תבקשו לדחוק את הקץ ולהחיש את הגאולה ואת ביאת הגואל,

כי עוד לא בא עתו ואין השעה כשרה כל... דעו לכם, כי אם לא תחדלו ממעשיכם - יהפך העולם כולו לתהו ובהו, ונבול תיבול ארץ ומלאה, ותהבל כלה תכלה ותאבד! [כמו שנאמר בגמרא (כתבות קיא :): ״השבעתי אתכם גוי ישראל תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתתפאץ״, השביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא יעלו בחומה ולא ידחקו ולא יחזקו את הקץ.
פירש רש"י: שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדאי.
(אולם מרן היחפץ חיים״ אומר, שכיום בזמנו בטלה שבעה זו ואין הדבר תלוי אלא בנו שנקום ונצקע מעומק הלב להקדוש ברוך הוא ברביעי תפילות ותחנונים שיחיש לגאלנו)].
באותו רגע נפלה עליהם אימה וחרדה גדולה ומרוב הפחד הנורא התמוטטו שלשת הצדיקים ונפלו על פניהם באימה ובחלחלה גדולה.
פניהם עוררו כפני מתים והדיבור נתק מפיהם.
הבן הבינו כי לא יוכלו לשדד מערכות הטבע ולשנות סדרי עולם ולהחיש בכוח את הגואל כל עוד טרם הגיע זמן הגאולה.
והנה כאשר קמו על רגליהם נעמדו כמסומרים למקומם כשמעמו שוב את הקול הגדול של הבת-קול שהוסיפה ואמרה להם : ״ען אשר עשיתם את הדב באגודה של שלושה וכמעת שעלה תפצכם בידם, וכדי למנוע מכם מלשוב ולעשות דבר זה, גזרו מן השמים שחייבים לפרק את אגודת אחדות קודש זו, כי ביחד יש חשש שתנסו

לשוב ואולי אף תצליחו לכבש את המשיח ולהביאו.
על כן קבלו עליכם גזירת ומים התפילי מיד וכעשיתו אגודת קודש של שלושתכם אחד מכם יצטרך לעזוב מיד את עיר הקודש ואת ארץ ישראל ויגלה לחוץ לארץ.
ואתם ביניכם תחליטו מי משלושתכם יקבל עליו עונש גלות זה״.

מיד לאחר מכן הפילו בנייהם גורלות וילכד שמו של מרן החיד"א.
הוא קיבל עליו את הגזירה באהבה ועוד באותו לילה לא אחר לקיימה: שב לביתו, ארו את הטלית והתפילת ואת מיטלטליו המעטים ולמחרת בבוקר, לאחר תפילת שחרית, עזב הרב חיד"א את ירושלים בבהילות ובחיפזון, כשהוא יוצא לחוץ לארץ.
שנים רבות לא ידע איש של פשרה של יציאה חפוזה זו.

מאותו יום נדד מרן החיד"א בקהילות רבות בכל העולם כשהוא גודר פרצות ומחזק את עם ישראל ברחביי תבל, ברחות עוד בימי חייו לירושלים.

חמישים ושלוש שנים לאחר שגלה מארץ ישראל בגזירת מלך, נפטר בליוורנו שבאיטליה זקן ושבע ימים, בשבת ״זכור״, י"א באדר תקס"ו.
כעבור עוד שלושה יובלות לערך, בשנת תשי"ז, העלה גופו הטהור מאיטליה ונטמן בהר המנוחות בירושלים.
לעומתו, הרש"שי הקדוש נזהר מאוד יום ואיך לא לצאת בשום פנים ואפן מירושלים, באמרו : ״כל עוד שאינו יוצא מעיר הקודש היא בקדושתה מגנה עליו״.
כך עברו להן עשרים וארבע שנים שלא יצא מירושלים, עד שבשנת תקל"ז נחתה מכת ארבה קשה מאוד על היישוב בארץ, כשקדמה למכת הארבה שנה של מכת בצורת.
מעט הפרות והירקות נטרפו במלתעות הארבה שכיסה את עין הארץ.

יהודי ירושלים הנמקים ברעב באו, בכו והתחנונו אל הרש"שי שיבטל בכוח קדושתו ותפילתו את גזירת הרעב הנורא.
והנה קבעו אנשי ירושלים עצרת זקקה ותפילה ענקית במקום קבורת רחל אמנו עליה השלום בבית לחם.
והיה הרש"שי חונק בדעתו אם לצאת מחוץ לחומות ירושלים לבית לחם שמא יבולע לו, אך בכיותיהם של אחיו הנמקים ברעב הכריעו את לבו הרחום.
בלכתו בדרך לקבורת רחל בבית לחם היה מזוועזע ממראה עיניו אך השדות והעצים מכוסים בענן שחור ענק של מיליוני ארבה.
ליד קברה של רחל אמנו עמד הרש"שי והעתיר שעות רבות בתפילה ובתחנונים כשמתחתיו נקויות שלולית של דמעות.
והנה כשיימה של התפילה לנפח התקדורו השמים ומטר סוחף נתך ארצה, כשנראה ענן שחור אדיר של מיליוני ארבה מתרומם לו באוויר ונמלט מחוץ לגבולות ארץ ישראל, משל כאילו קיבלו פקודה נעלמה להסתלק מהאזור כולו מימי ובבת אחת.

באותו יום כשבא הרש"שי לביתו נפל למיטת ובשבת קודש י' בשבט נתבקש בישיבה של מעלה, ונשמתו הזכה והטהורה עלתה בסערה השמימה.

רבי חיים די לה רוזה ציווה בצוואתו את תלמידיו שיקיימו בו לאחר פטירתו ארבע מיתות בית דין.
אולם תלמידיו רעדו מפחד לקיים בגופו הקדוש והטהור דבר זה ויצאו ללא שהיות ללמוד לקברו באתר הזיתים.

והנה במעלה ההר הגיחה לפתע מולם קבוצה של ישמעאליים אשר התנפלו עליהם וחספו את הגופה של הצדיק בחמת זעם והתעללו בה בבזיון נורא כשהם מניפים אותה אל על וזורקים אותה לארץ, ורק לאחר שהסתלקו פראי אדם אלו חזרו תלמידיו וקברוהו.

עדיף לישרף ולא לפגוע

רבי שמואל מגיד, רבה של טרסטנה, אף שימש כשמש בית המדרש.
עירתו העניה לא יכלה לספק את צרכיו ההכרחיים ביותר, כך שנאץ להיות מורה הוראה ולדון דינים, ואף לעשות מלאכות של שמש, למלאות את כיוור המים, להטיב את הנרות ובימת החורף להסיק את הנמור.
אך הרבנות והשמשת כאחת לא פירנסו את ביתו, והיה עוסק גם במלאכת הנפחים.
סמוכה לבית הרב עמדה מפחתו, והגויים היו באים כסוסיהם ובמחרשותיהם, והרב היה מתקן להם פריטות סוס, חישוקי אופניים ושאר כלי ברזל.
בשעה שהיה פנוי ממלאכתו היה יושב בבית מוטטר בטלית ועופילין ועוסק בתורה.
כשאחד הגויים היה צריך אותו, היה נוקש בחלון והיה ר' שמואל פושט טליתו וחולץ תפיליו, לובש סינר עור ויוצא אל המפחה.
כשאחד מבני העיר נצרך בדיוק באותה שעה לרב להורות שאלה, הייתה הרבנית אומרת לו : ימתין נא מעט, הנה הרב במפחה, מיד ייכנס...
פעם אחת עת הפגיעו הארש ביום חורף, הסיק הרב את תנור ביהכ"ג, ומפני לחלוחית הציגים הייתה חשש מסכסכת ואינה בוערת כתיקונה.
הכניס הרב את ראשו ורובו לתוך התנור כדי לנפח באש ולהליות את השתלבת.
באותה שעה נכנס אחד ממתפללי הותיקין בביהכ"ג, וראה אדם משתלש לתוך עומק התנור.
נכנסה בו רוח של קלות דעת וחמד לצון.
ניגש אליו וטפח לו על גבו.
הרב הבין בטעותו של הטופח, וכדי שלא לביישו השהה את ראשו בתוך התנור.

באותה עת האש החלה להתחמם ולעלות.
ואף שפניו היו כלפי האש הבעורת, ולא הוציא ראשו עד שהרגיש כי הלה עקר את רגליו והתרחק ממנו.
(אהבת חינום)

להזהר מלצער תרנגולים קטנים כל שכן בני אדם

ובא וראה מה שהביא בעל החרדים באיש חשוב, תם וישר, שנתאכסן אצלו הקדוש האר"י ז"ל, ועשה לו כבוד גדול וטרם נסיעתו של אותו איש הקדוש האר"י ז"ל אמר לו, מה הגמול אשר אשלם לך בעד החביבה גדולה שהראית לי, ואני מוכן לשלולם גמולך והסרתו שטרחת שבבילי.
והשיב לו הבעל הבית שהיו לו בנים, ואחי"כ נעשיי אשתו עקרה, אולי ימציא לו תרופה לאשתו כבראשונה, והשיב האר"י ז"ל ענין הסיבה שנעשית עבור הסיבה ההיא עקרה כך הוא, ואמר לו דע לך, שהיה סולם קטן עומד בבינת שהיו התרנגולים קטנים עולים ויורדים בו לשתות מים בכלל של מים אשר היה סמוך לסולם, והיו שותים ומרוים צמאונם, ופעם אחת אמרה אשתך להמשרתת שתסיר הסולם משם, אף כי לא היה כוונתה לצער את התרנגולים כי אם מטעם אחר להיות הבית נקי, ומאז אשר הסור הסולם יש להתרנגולים צער גדול שאינם יכולים להתרנגולים לפרוח כי היו עדיין קטנים לסבול צמאון גדול ועלתה צצצופם לפני הקב"ה המרחם על כל מעשיו, ועיי כן נגזר עליה להיות עקרה.
והחזיר הבעל הבית הסולם למקום הראשון, וה' נתן לה הריון וחזרה ללדת כבראשונה.
הרי לך כי השי"י פוקד ומשגיח על כל בריות ברוב רחמיו וחסדיו, ומשלים להמצערים את הבריות.
ועל הכל צריך אדם לזהר שלא לצער את תבירו בחנם.
ובא וראה את אדמתא בפי"ק דחגיגה מאי דלתיב, כי על כל אלה יביאך אלהים במשפט על כל נעלם אים טוב ואם (קו הישר פרק ו)

^[1] אומרי חז"ל התפלה היא מטה עז ביד פל אדם, וכך שְׁיִשִּׁים הָאֲדָם מִבְּטָחוֹ בּוֹ יִתְבַּרֵךְ - בְּן יַעֲשֶׂה וְכֵן יַצְלִיחַ. (תְּהוֹן אִישׁ)
לְהַפְקִיד אֶת הַכֶּסֶף בְּגַמְיִיחַ וּלְעֲשׂוֹת עֵימּוֹ חֲסֵד יִשְׁנֵם גַּמְיִיחִים הַמְּלוּיִם לְעֵינֵים בְּשַׁעַת הַחֹק, הַפְקֵד אֶת כֶּסֶף שֶׁם (לכל היתר) בסכום השוה לדולר] בערבונות ובהנכסות הראיות, ובמקום שצריך שיהיה בטוח שיהיה אצל אותו גויים.
ועל כך היה אומר האדם רבי, וכמה זמן אורבך זיע"ל, אדם שמעולה את כספיו או שמפקידו בגמ"ח יכול להוריד מחשבונו כספי מעשר את סכום אחוזי הרוח שהיה מרויח לו היה מפקיד כסף זה בבנק.
וכמה זמן אורבך זיע"ל, אדם